

Література та джерела

1. Василькова Ю.В. Социальная педагогика / Ю.В.Василькова, Т. А. Василькова. – М. : Издательский центр «Академия», 1999. – 160 с.
2. Волинець Л.С. Соціальне сирітство в Україні: експертна оцінка та аналіз існуючої в Україні системи утримання та виховання дітей, позбавлених батьківського піклування / Л.С.Волинець, Н.М.Комарова та ін. – К., 1998. – 195 с.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / Семен Устимович Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
4. Декреты Советской власти. – М.: Политиздат, 1957. – 232 с.
5. Зверева І.Д. Проблеми соціального захисту сиріт / І.Д.Зверева, І. Б. Іванова // Довіра і надія : інформ.-метод. бюлетень. – К., 1996. – Вип 2. – С. 7–10.
6. Кодекс про шлюб та сім'ю України. – К. : Атіка, 2000. – 56 с.
7. Лиханов А. А. Дети без родителей: кн. для уч. / Альберт Анатольевич Лиханов. – М., 1987. – 271 с.
8. Лишенные родительского попечительства: Хрестоматия: Учеб. пособие для студентов пед. ун-тов и ин-тов / Ред.-сост. В.С.Мухина. – М.: Просвещение, 1991. – 223 с.
9. Стан дотримання захисту прав дитини в Україні. Спеціальна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. До 20-річчя ратифікації Україною Конвенції ООН про права дитини. – К., 2010. - 228с.
10. Шакурова М. В. Методика и технология работы социального педагога : учеб. пособие для студ. вузов / Марина Викторовна Шакурова. – М. : Академия, 2002. – 266 с.

В статье проанализированы теоретические основы становления социальной защиты детства. Уточнено сущность понятий "защита детства", "социальная защита детства". Акцентировано внимание на решении проблем детства в современной Украине, которые неразрывно связаны с процессами гуманизации общества, предполагает гуманизацию важнейшего его института - института социальной защиты детства. Обоснована целесообразность и необходимость совершенствования системы социальной защиты детства в Украине: осуществления государственной социальной детской политики; проведения специальных государственно - общественных детских программ; усовершенствование законодательного обеспечения и защиты прав детей; создание социальной службы или специальных служб по вопросам защиты прав ребенка.

Ключевые слова: защита прав детей, социальная защита детства, становления системы социальной защиты детства, гуманизация общества.

The paper analyzes the theoretical foundations of the formation of social protection of children. The essence of the concepts of "child protection", "social protection of children" has been considered. Much attention is focused on solving the problems of childhood in modern Ukraine, which is inextricably linked with the process of humanization of society that involves humanizing its most important institution - the institution of social protection of children. The expediency and the need to improve the social protection of children in Ukraine has been revealed: child state social policy; special public- public children's programs -; improvement of the legal and children's rights; create a social service or special services for the protection of children's rights.

Key words: children's rights, social protection of childhood, of a system of social protection of children, the humanization of society.

УДК 378: 371

ПРАКТИЧНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНО-СМИСЛОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ

Калаур Світлана Миколаївна
м.Тернопіль

У статті представлено аналіз наукової категорії компетентностей. Охарактеризовано види ключових освітніх компетентностей. Обґрунтовано той факт, що ціннісно-сміслова компетентність виступає провідною серед інших. Головна увага зосереджена висвітленні змісту та сутності ціннісно-сміслової компетентності. Проаналізовано властивості ціннісних орієнтацій як головних складових ціннісно-сміслової компетентності. Наголошено на необхідності у формуванні ціннісно-сміслової компетентності у майбутніх соціальних педагогів під час навчання.

Ключові слова: компетентність, освітні компетентності, ціннісні орієнтації, ціннісно-сміслові компетентності, майбутній соціальний педагог.

Вибір інноваційного курсу в освітній галузі нашої країни диктує необхідність вдосконалення змісту викладання навчальних дисциплін та орієнтацію на розвиток індивідуальності майбутнього фахівця. А тому, ще під час навчання у вищому навчальному закладі студент повинен отримати лише теоретичні знання, а у нього повинна бути сформована компетентність, яка базується на практичному досвіді, професійних цінностях. Усе задеклароване вище, безумовно, передбачає організацію навчально-виховного процесу на основі компетентнісного підходу. Оновлена парадигма організації вищої освіти дозволяє констатувати що саме компетентнісний підхід є найбільш ефективним з огляду на нові стандарти у підготовці фахівців. Запровадження компетент-

нісного підходу передбачає ґрунтовне удосконалення основних компетентностей.

Слід констатувати, що компетентності, якими оволодіває фахівець – це, насамперед, замовлення суспільства на підготовку його громадян, такий перелік багато в чому визначається узгодженою позицією соціуму в певній країні або регіоні. Як зазначає, А. Хуторської [10], посилення уваги до формування компетентностей обумовлене рекомендаціями Ради Європи, що стосуються оновлення освіти та її наближення до замовлення соціуму. Згідно із визначенням Міжнародного департаменту стандартів для навчання, досягнення та освіти (International Board of Standards for Training, Performance and Instruction (IBSTPI) [12] «компетентність» визначається як спроможність виконувати завдання, або роботу, адже містить набір знань, навичок та відношень, що дають змогу особистості ефективно здійснювати діяльність. Експерти програми «DeSeCo» [11] представляють подібне трактування, а саме – «здатність успішно задовольняти індивідуальні та соціальні потреби, виконувати поставлені завдання».

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що різні аспекти формування компетентності у майбутніх фахівців представлено у напрацюваннях А. Маркової, О. Овчарук, О. Онищук, О. Пометун, О. Савченка, Ю. Татура, та ін. Зокрема, у наукових працях Ю. Смельянова, В. Маслова, О. Софронова компетентність розглядають як: систему властивостей особистості, що визначається результатом розв'язання проблемних завдань; певний набір якостей, поведінкових характеристик, які необхідні

працівнику для успішного виконання тієї чи іншої роботи; певний стан, який виникає внаслідок оволодіння знаннями, досвідом, навичками, уміннями. У результаті аналізу наукових доробок, ми прийшли до розуміння того, що й до сьогодні не вироблено єдиного підходу у розумінні наукової дефініції «компетентність», а також не встановлено перелік ключових освітніх компетентностей, якими повинен оволодіти майбутній соціальний педагог, потребують уточнення питання щодо змісту ціннісно-сміслової компетентності. Усе це зумовило нас до написання статті.

Мета статті – дослідити сутність та зміст ціннісно-сміслової компетентності та визначити її місце у структурі професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів.

Насамперед проведемо семантичний аналіз сутності наукової категорії «компетентність». Отже, компетентність у перекладі з латинської «competentia» означає обізнаність людини добре та ґрунтовні теоретичні знання та практичний досвід. Ми повністю поділяємо думку М. Чошанова [8] у тому, що компетентна людина повинна не тільки розуміти сутність проблеми, але й уміти практично її вирішувати. Відтак, компетентний фахівець повинен використовувати найбільш ефективний шлях у розв'язанні конкретної проблеми. У нашому розумінні, компетентність припускає наявність необхідного досвіду застосування компетенції.

Відповідно до поділу змісту освіти на загальну метапредметну (для всіх предметів, що вивчаються протягом навчання), міжпредметну (для конкретного циклу предметів, або освітніх галузей) і предметну (для кожного навчального предмету), науковцями пропонується трирівнева ієрархія компетентностей.

- ключові компетентності (відносяться до загального (метапредметного) змісту освіти);
- загальнопредметні компетентності (відносяться до певного кола навчальних предметів та освітніх галузей);
- предметні компетентності (частки стосовно двох попередніх рівнів компетентності, що мають конкретний опис і можливість формування в рамках навчальних предметів).

Ключові освітні компетентності конкретизуються кожного разу на рівні освітніх галузей і навчальних предметів, які опановують майбутні фахівці відповідно до спеціальності. Перелік ключових освітніх компетентностей визначається на основі головних цілей вищої освіти, структурного представлення соціального досвіду й досвіду особистості, а також основних видів діяльності студентів, що дозволяють їм опанувати соціальний досвід, одержувати навички практичної діяльності. Науковці переконані у тому, що лише у тому разі, коли фахівець, у повній мірі, оволодів ключовими компетенціями, він може розраховувати на робоче місце. Адже, саме ключові компетенції, на думку В. Піщуліна [5], передбачають загальну здатність людини мобілізувати у ході професійної діяльності набуті знання і уміння, а також використовувати узагальнені способи виконання дій. Ключові компетенції, у нашому розумінні забезпечують універсальність професійної діяльності та допомагають фахівцеві бути гнучким, мобільним, конкурентноздатним. На основі оволодіння ключовими компетентностями майбутній соціальний педагог зможе використовувати знання як інструмент для розв'язання життєвих проблем, генерувати нові ідеї, приймати нестандартні рішення й нести за них відповідальність.

У своєму дослідженні ми брали за основу напрацювання А. Хуторського [10], який до ключових освітніх компетентностей відніс сім компетентностей, а саме: ціннісно-сміслову компетентність; загальнокультурну компетентність; навчально-пізнавальну компетентність; інформаційну компетентність; комунікативну компетентність; соціально-трудова компетентність; компетентність особистісного самовдосконалення. У баченні автора ціннісно-сміслову компетентність передбачає сформованість компетентності у сфері світогляду. Під час аналізу напрацювань фахівців [10; 11; 12] встановлено, що ціннісно-сміслову компетентність безпосередньо пов'язана з ціннісними орієнтирами майбутнього фахівця та передбачає сформовану в особистості здатність бачити та розуміти навколишній світ, орієнтуватись у ньому, усвідомлювати свою роль і призначення, творчу спрямованість, уміти вибирати цільові та значеннєві установки для своїх дій і вчинків, приймати рішення.

Вагому роль у формуванні майбутнього соціального педагога як професіонала відіграє загальнокультурна компетентність, що включає загальні питання, в яких студент повинен бути добре обізнаний та мати широкий досвід діяльності. Майбутній соціальний педагог має знати особливості національної та загальнонародської культури, духовно-моральні основи життя людини, культурологічні основи сімейних, соціальних явищ і традицій, мати компетентності в побутовій і культурно-дозвіллевій сфері, володіти ефективними способами організації вільного часу. Цей вид компетентності включає досвід засвоєння наукової картини світу, що розширюється до культурологічного й загальнонародського розуміння світу.

У свою чергу, навчально-пізнавальна компетентність передбачає сукупність компетентностей майбутнього фахівця у сфері самостійної пізнавальної діяльності, що включає елементи логічної, методологічної, евристичної, загальнонавчальної діяльності. Сюди науковці віднесли: знання й уміння у сфері планування, генерації ідей, аналізу, рефлексії, самооцінки навчально-пізнавальної діяльності. У рамках даної компетентності визначаються вимоги відповідної функціональної грамотності, що передбачають сформовані уміння відрізнити факти від доміслів, володіння вимірювальними навичками, використання статистичних методів пізнання.

На основі сформованої інформаційної компетентності майбутній соціальний педагог має можливість сформувати уміння самостійно шукати, аналізувати та відбирати необхідну інформацію, організувати, перетворювати, зберігати та передавати її. Вважаємо, що саме завдяки інформаційній компетентності фахівець може забезпечити розвиток навички компетентної діяльності стосовно оволодіння тією інформацією, що міститься у навколишньому світі та представлена у навчальних предметах, які безпосередньо вивчають студенти.

Встановлено, що комунікативна компетентність включає знання мов, способів взаємодії з оточуючими людьми та подіями, навички роботи у групі, виконання різних соціальних ролей у колективі. У нашому розумінні, майбутній соціальний педагог, повинен навчитися презентувати себе, уміти грамотно вести дискусію, оволодіти належним рівнем загальних та спеціальних комунікативних умінь та мати високу комунікативну культуру спілкування.

Соціально-трудова компетентність означає, що особистість оволоділа знаннями та досвідом у сфері громадянсько-суспільної діяльності, у соціально-трудовій сфері, у сфері сімейних стосунків та обов'язків, а також у питаннях професійного самовизначення. У соціально-трудова компетентність включено уміння аналізувати ситуацію на ринку праці, діяти відповідно до особисті та суспільної вигоди, володіти етикою трудових і громадських взаємин. Майбутній фахівець, який має високий рівень соціально-трудова компетентності відрізняється тим, що він опанував навички соціальної активності, а також у нього сформована загальна функціональна грамотність.

З'ясовано, що компетентність особистісного самовдосконалення спрямована на засвоєння способів фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки. Майбутній соціальний педагог повинен опанувати способи самопізнання, мати сформовану психологічну грамотність, культуру мислення та поведінки. Дана компетентність передбачає високий рівень статевої грамотності, здоров'язбережуючої культури, а також володіння внутрішньою екологічною культурою. У цю компетентність віднесено також комплекс якостей, які пов'язані із основами безпечної життєдіяльності.

Беручи до уваги той факт, що ціннісно-сміслову компетентність забезпечує механізм самовизначення майбутнього фахівця, вважаємо, що саме від її сформованості безпосередньо залежить індивідуальна освітня траєкторія та програма життєдіяльності соціального педагога. У нашому баченні саме від сформованості ціннісно-сміслової компетентності залежить сформованість інших освітніх компетентностей. Саме тому вважаємо за доцільне більш глибоко зупинитися на аналізі її сутності.

Встановлено, що провідне місце у ціннісно-смісловій компетентності посідають саме ціннісні орієнтації. За останні десятиріччя як в нашій країні так і за кордоном проблема цінностей та

ціннісних орієнтацій набула особливої актуальності. Ці поняття визначають не тільки мотивацію індивідуальної поведінки, але й складають світогляд людини. Як констатують науковці [1; 6; 8] соціальне становище молодшої особистості, її життєвих цінностей, безумовно перебувають у прямій залежності від конкретної історичної епохи. Як відомо ціннісні орієнтації особистості формуються в процесі виховання і навчання. Через процес виховання здійснюється трансляція (передача) ціннісних орієнтацій від покоління до покоління як на вербальному так і невербальному рівнях. Зазначимо, що вищий навчальний заклад як соціальний інститут має суттєвий вплив на формування ціннісних орієнтацій у своїх студентів.

У філософському словнику зазначено, що ціннісні орієнтації це «відносно стійкої системи спрямованості інтересів; потреб особистості, яка задає напрям, основну лінію життя» [4, с. 254]. Усі ціннісні орієнтації людини, на думку Ю. Волкова [2], складаються в певну систему. Ми підтримуємо позицію П. Сорокіної у тому, що без ціннісних орієнтацій «людини перетворюється в електронно-протоновий комплекс і рефлекторний механізм» [6, с. 385]. Досліджуючи поняття «цінності», М. Головатий прийшов до висновку, що це «певні ідеї, погляди за допомогою яких люди задовольняють свої потреби та інтереси» [3, с. 69]. У нашому розумінні ціннісні орієнтації це особливий компонент духовного світу людини, що є наслідком вільного обрання ціннісних переваг, що формуються в процесі засвоєння людиною певного соціального досвіду і проявляються в її переконаннях та інтересах.

Залежно від потреб молодшої людини її ціннісні орієнтації можуть змінюватися, проте слід зазначити, що у кожній особистості є більш-менш визначена система пріоритетів та цінностей. Серед усієї ієрархії цінностей виділяють ті, які є загальнолюдськими, тобто властиві переважній більшості молодих людей до них належать наприклад: Нація, Народ, Свобода, Творчість, Гуманізм, Праця, Солідарність, Чесність, Вихованість, Інтелігентність, Сім'я. Слід брати до уваги той факт, що ціннісні орієнтації суцільно особистісні – те що для однієї людини може бути цінністю, інша особа може недооцінювати, чи не сприймати. Таким чином, однією із найхарактерніших властивостей цінностей є їхня суб'єктивність. Встановлено, що пріоритетне значення мають індивідуальні цінності особистості над суспільними. Ієрархія індивідуальних цінностей є своєрідною ланкою, яка зв'язує окрему людину і суспільство. Ще одна особливість полягає у тому, що ціннісні орієнтації виступають конкретним результатом діяльності кожної молодшої особистості. Узгоджена, несуперечлива система ціннісних орієнтацій дозволить майбутньому соціальному педагогові прожити життя продуктивно з повною самореалізацією. Вироблена суб'єктивна система ціннісних орієнтацій суттєво допоможе у процесі реалізації особистістю професійних здобутків та сприятиме самоствердженню у якості високо компетентного фахівця-професіонала.

Наші власні спостереження щодо формування ціннісних орієнтацій свідчать про те, що в останні роки більшість молодих лю-

дей починає переорієнтовуватися на матеріальні цінності. Їх приваблюють гроші, бізнес, участь у владних управлінських структурах. Сьогодні існує велика кількість студентів, які переконані у тому, що якщо вони матимуть великі фінансові капіталовкладення, то з часом зможуть реалізувати себе на основі справжніх загальнолюдських цінностей. Поряд із таким прагматичним підходом, спостерігається також і тенденція росту у молодих людей духовних пошуків, орієнтації на істинні цінності, що проявляється у збільшенні інтересу до світової культури, свого народу, дослідження родоводу своєї сім'ї, а також участі у громадських молодіжних організаціях політичного та соціального спрямування. На наш погляд, саме навчальні заклади повинні відіграти в питанні формування ціннісних орієнтацій суттєву роль і перешкодити підміні істинних цінностей на псевдоцінності. Вважаємо, що у цьому аспекті викладацькому корпусу ВНЗ доцільно чітко розуміти, що ті цінності, які будуть закладені під час навчання у свідомість студентів матимуть суттєвий вплив на реалізацію ними у майбутньому професійної діяльності.

Вважаємо, що серед усіх соціальних структур, які дотичні до формування ціннісних орієнтацій вищі навчальні заклади не повною мірою реалізують увесь потенціал, і як результат – спостерігається не належний рівень сформованості ціннісно-сміслової компетентності у переважній більшості майбутніх учителів Для того, щоб посісти чільне місце серед інститутів, які мають значний вплив на формування ціннісних орієнтацій молодого покоління викладачам необхідно урізноманітнювати форми роботи.

Висновок. У процесі дослідження встановлено, що компетентність виступає вагомим складовою професіоналізму фахівця. Чільне місце у структурі компетентностей займають ключові компетентності, що забезпечують універсальність професійної діяльності та допомагають фахівцеві бути гнучким, мобільним, конкурентноздатним. Ключові компетентності дозволяють ефективно здобувати, аналізувати інформацію, отриману з різних джерел та застосовувати її для свого власного індивідуального розвитку і самовдосконалення. До них відносять: ціннісно-сміслову, загальнокультурну, навчально-пізнавальну, інформаційну, комунікативну, соціально-трудова компетентності та компетентність особистісного самовдосконалення. Ціннісно-сміслова компетентність передбачає сформованість компетентності у сфері світогляду, тому виступає профілюючою та впливає на формування інших ключових компетентностей. Проведене дослідження засвідчило, що ціннісні орієнтації займають вагомий вплив у структурі ціннісно-сміслової компетентності. Однак варто акцентувати увагу на тому аспекті, що сьогодні рівень сформованості ціннісних орієнтацій у студентів потребує удосконалення.

Перспективи подальших наших досліджень лежатимуть у площині ґрунтовного вивчення механізму формування ціннісних орієнтацій студентської молоді. Ми плануємо провести соціологічне дослідження для встановлення справжньої картини в ієрархії сформованості ціннісних орієнтацій студентів вищих навчальних закладів.

Література та джерела

1. Бондаренко І., Давидов П. Ціннісні орієнтири у формуванні державотворчих устремлень молоді // Шлях освіти. – 1996. – №2. – С.15-18
2. Волков Ю.Г., Добренков В.И., Кадарія Ф.Д., Савченко І.П., Шаповалов В.А. Соціологія молодіжності / под ред. проф. Ю.Г. Волкова. – Ростов-н /Д.: Фенікс, 2001. 576 с.
3. Головатий Н.Ф. Соціологія молодіжності. – К.: МАУП, 1999. – 224 с.
4. Основи філософії культури: Словник / Н.Г. Джингарадзе та ін. – К.: Знання України, 2004. – 254 с.
5. Пищулін В.Г. Модель випускника університету / Пищулін В.Г. // Педагогіка. – 2002. – № 9. – С. 22–27.
6. Проблема формування критеріїв добору соціальних цінностей у сучасній молоді // Людина, становлення, розвиток. – Львів-Одеса. – 1997. – С. 202-208.
7. Соціальна філософія: Короткий енциклопедичний словник / Заг. ред. В.П. Андрущенко, та ін. – Київ-Харків: ВМП „Рубікон”, 1997. – 400 с.
8. Ценностные ориентации и самочувствие молодежи в новых общественно-экономических условиях. – М.: 1998. – 192 с.
9. Чошанов М.А. Гибкая технология проблемно-модульного обучения: [методическое пособие] / Чошанов М. А. – М.: Народное образование, 1996. – 160 с.
10. Хуторської А. Ключові освітні компетентності [Електронний ресурс] / А. Хуторської // – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/theory/2340/>
11. Definition and Selection of Competencies. Theoretical and Conceptual Foundations (DESECO). Strategy Paper on Key Competencies. An Overarching Framework of Reference for an Assessment and Research Program – OECD (Draft) <http://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/41529556.pdf>.
12. Spector, J. Michael, de la Teja, Ileana. ERIC Clearinghouse on Information and Technology Syracuse NY. Competencies for Online Teaching. ERIC Digest. Competence, Competencies and Certification. – p.1.

В статтю представлено аналіз наукової категорії компетентність. Охарактеризовано види ключових освітніх компетентностей. Обґрунтовано той факт, що ціннісно-сміслова компетентність виступає ведучою серед інших. Головна

внимание сосредоточено на содержании и сущности ценностно-смысловой компетентности. Проанализированы свойства ценностных ориентаций как главных составляющих ценностно-смысловой компетентности. Отмечена необходимость формирования ценностно-смысловой компетентности у будущих социальных педагогов во время учебы.

Ключевые слова: компетентность, образовательные компетентности, ценностные ориентации, ценностно-смысловые компетентности, будущий социальный педагог.

The paper analyzes the essence of scientific category «competence». We have characterized the types of key educational competencies. We have justified the fact that the value-sense competence is the lead of others. The role of value-semantic competence of future social workers has been considered. The author has described the characteristics and content value-semantic competence. The main focus is on light value-semantic competence and the need for the formation of the students during their studies. The properties of the value orientations of the future social teachers as the main components of value-semantic competence have been analysed.

Key words: competence, educational competence, value and meaning of competence, value orientation, future social teachers.

УДК 364-7:81'243

ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ ІНШОМОВНОГО ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ В КОНТЕКСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Канюк Олександра Любомирівна
м.Ужгород

Актуальність матеріалу, викладеного у науковій статті, обумовлена потребами професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної роботи до іншомовного ділового спілкування. Розкриті окремі аспекти комунікативної культури майбутніх соціальних працівників. Особлива увага приділяється оволодінню такими різновидами етикету, як комунікативний, мовний і мовленнєвий. Відзначається, що для досягнення взаєморозуміння в процесі іншомовного ділового спілкування, окрім володіння комунікативними засобами мови, важливо досягнути культурні особливості партнера спілкування.

Ключові слова: іншомовне ділове спілкування, культура спілкування, комунікативний етикет, соціальний працівник.

За умов трансформації українського суспільства, нестабільності політичної, економічної, правової системи зростає значення соціальної роботи, мета якої полягає в регулюванні правових, економічних відносин людини з суспільством, наданні всебічної допомоги і підтримки кожному громадянину. Успішна реалізація завдань соціальної роботи неможлива без висококваліфікованих фахівців соціальної сфери, які повинні володіти відповідними професійними вміннями (когнітивними, конструктивними, організаційними, комунікативними та ін.). Для досягнення максимальної ефективності роботи, соціальний працівник повинен добре знати закономірності процесу комунікації та володіти культурою спілкування, оскільки професійно-ділова комунікація є основним інструментом технології професійної діяльності соціального працівника.

Сьогодні спостерігається тенденція до розширення міжнародних зв'язків у різних сферах науки, техніки, мистецтва і виробництва, інтеграції України в світову спільноту, що, безперечно, вимагає оволодіння майбутніми соціальними працівниками вміннями іншомовного спілкування. Для успішного розвитку і забезпечення конкурентоздатності на світовому ринку Україні потрібні фахівці, які здатні не тільки читати і перекладати спеціальну іноземну літературу, але й вступати в ділові та міжособистісні контакти.

Незважаючи на певні здобутки в дослідженні проблеми соціальної роботи як в цілому, так і окремих її аспектів, на сьогоднішній день поки що не існує загальноприйнятих підходів до розуміння соціальної роботи і професійної підготовки фахівців. Слід відзначити, що значний вклад у розвиток теорії і практики соціальної роботи і підготовку фахівців в Україні внесли: С.Архипова, В.Васильєв, Н.Гайдук, І.Грига, І.Зверева, Н.Кабаченко, А.Капська, І.Ковчина, І.Мигович, Л.Мищик, В.Поліщук, В.Полтавець, В.Сидоров, І.Трубавіна та інші. Питання підготовки фахівців до іншомовного спілкування частково проаналізовані в наукових

працях Н.Гайдук, В.Кемінь, І.Ключковської, Л.Клочко, Н.Микитенко, Л.Нагорнюк, Л.Онуфрієвої, Н.Соболь та інших. Проаналізувавши наукові роботи І.Анненкова, Н.Горбунова, В.Гринова, В.Лівенцова, О.Пехоти, присвячені питанням професійного спілкування, питанням комунікативної культури – можна помітити, що проблема формування культури спілкування соціальних працівників не висвітлена і глибоко не досліджена.

С.Мельник цілком справедливо відзначає, що наявна соціальна ситуація висуває особливі вимоги до спеціалістів соціальної сфери, тому що цей складний вид діяльності передбачає наявність різнобічних знань, здібностей і досвіду. Питання підвищення ефективності діяльності працівників, які займаються підтримкою найбільш незахищених верств населення, мають високу соціальну значущість, оскільки їх професіоналізм є вирішальним фактором для реалізації соціальної політики. Тільки професійно підготовлені, компетентні працівники можуть захистити існуючу практику від руйнівних тенденцій, які неминуче супроводжують процес радикальних соціальних перетворень [4, с.22].

Нам імпонує позиція Н.Кривоконь стосовно того, що ефективна діяльність установ соціальної сфери значною мірою залежить від підбору, розстановки, підготовки та підвищення кваліфікації кадрів. Для цього виду діяльності висококваліфікована підготовка фахівців має таке велике значення, яке вона не має для жодної іншої галузі, тому що до питань соціальної політики належить і регулювання зайнятості населення та ринку праці, і забезпечення гідних умов праці, і проблеми нормування, оплати, і, безумовно, пенсійне та соціальне забезпечення, соціальний захист населення, заходи щодо подолання бідності, охорони здоров'я, забезпечення права кожного на отримання освіти тощо [2, с.43].

Підготовка майбутніх фахівців соціальної роботи до іншомовного спілкування особливого значення набуває в контексті Болонського процесу, оскільки володіння нормами міжкультурної професійно орієнтованої комунікації є важливою умовою налагодження міжнародних ділових контактів, мобільності студентів, викладачів та дослідників з метою доступу до можливості здобуття освіти, організації досліджень, викладання та стажування в Європейському регіоні. Володіння вміннями іншомовного спілкування набуває економічної цінності і розглядається як обов'язковий компонент професійної підготовки сучасних фахівців будь-якого профілю, в тому числі й фахівців соціальної сфери, оскільки сприяє більш ефективному формуванню їх професійної компетентності.

У "Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти" підкреслюється, що володіння вміннями іншомовного спілкування допоможе підготувати всіх європейців до зростаючих потреб міжнародної мобільності і тіснішої співпраці в галузі освіти, культури, науки, торгівлі, промисловості [1].